

[Transcript] Dagens Eko / Ovädret Hans - de första dramatiska dygnen

Adam, när du står där Jönköping är redo för att ge dig ut och rapportera från den här stormen, vad har du på dig?

Gröna, vildmarksbyxor, dubbla regnjärkor och ett par redaktionsgummi stövlar som vi har, gröna hög stövlar.

Redaktionsstövlar? Ja, absolut. Det finns ett par 42 på vår redaktion, så de brukar jag ta.

Men sen finns det några som är lite för stora och två som är lite för små.

Det här är Dagens Eko med Robin Olin. I dag, Ovädret Hans, de första dramatiska dygnen.

Och nu Vädret. Jag, Per-Erik, jag förstår att det är ett regn- och väder Hans som drar in i landet.

Under söndagen 6 augusti drar Ovädret in över Sverige. Då har det norska metriologiska institutet redan namngivit det, Hans.

Och det brakar loss ordentligt direkt med 25.443 bliksturladdningar som SMH registrerar.

Ovädret påverkar trafiken. Öresundsbron rekommenderar att vinstkänsliga fordon inte kör över bronfärden.

Men det är en nederbörden man varnar för mest.

Rängnmassorna kan leda till höga vattenflöden, översvämningar som sällan skådats i Sverige.

Om man räknar med att det är såhär så passar höga flöden ungefär en gång vart 50 året eller mer sällan och det, så det är ovanligt högt.

En prövning för många delar av landet. Och en slags föraning om framtiden då sådana här oväder och översvämningar väntas bli vanligare.

Trots åren och delar av bron på mestvägen strax innan raketscentrum i Jönköping har rasat på grund av det kraftiga regnet.

I Jönköping, som tidigt får möta Hans, rasar delar av en bror.

Härifrån ser det ut som en stor angdam. Jag skulle inte våga ge mig ut på den här bron.

Sedan fortsätter P4 Jönköpingsreporter, Adam Wendman Settequist vidare till en översvämad skola.

Gäster i dagens avsnitt är P4s reportrar som bevakar ovädret.

Ja, du fick användning för gummistövlarna där då?

Ja precis, det var en T Nordskolans källare så var det ändå så att, jag kan säga så här, det var inte jättemycket vatten, men det var ändå vatten.

Hasse inge marm står här med nycklar. Får jag haka på dig in här?

Det jag tyckte var roligt där, det var att vaktmästaren på T Nordskolan hette Hans, så Hans städade upp efter Hans.

Ja, det är lite vackert nästan på något sätt.

Men när fick du det där på att det kommit in?

När jag kom till jobbet i morse.

Hur var du och vaknade till det?

Det är som det är. Det är bara att gilla läget och försöka rädda det som kan.

Han beskrev att det är ganska svårt för dem på den där skolan att helt komma undan vattnet.

Om det blir mycket vatten så har de svårt att läcka in.

Däremot så var det ju liksom ingenting som varit skadat för de hade intelligent nog ställt.

Adventjustakar och kartor och finska flaggan och allt vad det var.

Det hade de liksom uppe på stora höga hyllor i det här arkivet då.

Och även på skolbibliotek hade det tagit sig in vatten.

Men när jag kom dit hade de lyckats få bort det och då var det mest fuktfläckare på.

Har du hört annars när föräldrar så började jag dyka upp här om det?

[Transcript] Dagens Eko / Ovädret Hans - de första dramatiska dygnen

Nej, jag har inte hunnit träffa några av föräldrarna.
Jag fick gå ner i det här direkt.
Direkt ner och städa i källaren?
Ja.
Hur ser han ut Hans?
Alltså människan, vaktmästaren Hans.
Han ser ut som en typisk vaktmästaren Hans.
Han har en stor moustage, svarta kläder på sig, brillor, fortsch och...
Jag har inte förväckat hasken, men lite tunnhårig.
Men hur fortsätter morgonen här för dig?
Ja, vi ska väl titta om det är på något mer ställe om det är vatten.
Så vi får väl se.
Men hittills, för nu är det nästan dammsjukt upp här och så där.
Och så ska vi sätta på några fuktar här inne som tar det sista.
Men hur förberedda är folk där dina trakter i Ryansköping på sådana här oväder?
Jag tror ju att folk som bor där det ofta händer, jag intervjuade någon i Skillingaryd och sådär också, som hade haft sin...
Hon hade en hundgård som översvämnade till tredje gången.
Hon var ju väldigt...
Jag tänker att det här händer.
Jag tänker att folk som bor nära vattendrag och sådär...
Där skulle jag säga att folk har väl ändå en hyfsad förberedelse.
Man är förberedda på om det värsta skulle hända.
Man vet att man ska vara tydligt ute också.
Att varnas till exempel cyklister från att ta vissa tunnlar och sådär.
För att vissa tunnlar och vissa gator, de ska man snabbt kunna stänga av.
Just ifall det värsta händer.
Och hur ser prognosen ut där i Ryansköping för Hans under onsdagen?
Just nu har det nedgraderats från röd varning på vattendragen till gul.
Vi får väl vänta och se lite grann vad som kan hända.
Bara för att det är en gul varning ska man inte nedvärdera det heller.
Det kan ju hända mycket med vattendrag.
Hans kanske har dragit vidare lite.
Fast vaktmästare Hans finns kvar.
Ja, vaktmästare Hans finns kvar och det är väl ändå det.
Jag tycker att det ändå finns vaktmästartypen eller folk som verkligen ställer upp och personerna som är nere och städar arkivet eller hjälper andra när det stormar.
Vi börjar med ovädret som dragit fram över landet och som är långt ifrån över.
SMHI har utförat en röd varning för flera land som gäller från och med imorgon.
Under ovädret Hans första dygn regnar det som mest i Halland och Nordvästra Skåne följt av Hudiksvall
som får lika mycket regn på ett dygn som man vanligtvis får på en månad.
Och ovädret Hans har ställt till mer på flera håll idag.
Och strax efter lunchtid på måndag så spår det ett tåg med personvagnarur Södrem Hudiksvall.

[Transcript] Dagens Eko / Ovädret Hans - de första dramatiska dygnet

Och sen så bara började allt skaka jättemycket och så låta.

Och sen så bara såg man hur en vagn ramlade.

Och ja, det vände. Det var väldigt läskigt.

P4 Gävleborgs report är Bis Sjöblom åker till platsen.

Beskriv, hur ser det ut när du kommer fram till det här ursporade tåget?

Jag kör ut på en ganska skumpig skogsväg.

Kommer fram till där vägen tar slut, går ut på järnvägen och då hundrar mig tillbaka till vänster så ser jag liksom såhär, där är det tåg.

Då har jag min reflex mest på mig och går fram för att inspektera lite närmare även om jag såklart håller mig borta från relsen eftersom att tåget kunde falla ner och då kunde relsen kränga till.

Och det forskade ju fortfarande utifrån skogen.

Och där hänger de bakre vagnarna.

Det är ju själva barnvallen har gröpt ur på ett ställe.

Vattnet har runtut ifrån skogen på ett ställe där det inte borde i den här vatten.

Rundt längst med barnvallen och sen gröpt ur.

Så att det är ju som att relsen hänger bara ovanför.

Den hänger i luften och där har tåget kört över.

Och sen så har det uppe imorgon blivit för tungt och då har den ramlat av relsen med de två bakre vagnarna.

Och hur ser det ut? Två vagnar det här då som kört av?

Jag tycker det såg ut lite grann som tight hand näcksekunden innan det är en knäck som man har sett i en film

att det är som att de hänger, det känns som att när som helst kommer de att ramla ner.

Här bakom mig så hör man hur det rinner.

Och den bakaste vagnaren, den ligger helt utanför på snisskan, står utanför och hänger ner för slänten.

Tre personer som har förts till sjukhus med oklara skador säger polisen.

Och alla människor som måste ha suttit på det här tåget?

De hade redan evakuerats när jag kom på plats.

De evakuerades med bandvagnar.

Genom skogen där då?

Ja.

Varför kör det ens ett tåg mitt i det här ovädret?

Det kan jag inte svara på.

Det jag vet är att Trafikverket hade fått en varning från en lockförare 20 minuter innan att här håller det på att hända någonting.

Så att de hade sänkt hastigheten till 40 km i timmen.

Men varför de fortfarande kör?

Det kan jag inte svara på.

Och vad händer nu då? Ligger tåget bara kvar där?

Tåget står kvar.

Trafikverket bygger en väg ut till den just nu.

Så att de kan köra ut kranbilar.

Och förhoppningen är väl att det ska börja på att lyftas bort under onsdagen.

[Transcript] Dagens Eko / Ovädret Hans - de första dramatiska dygnet

Det åtminstone är då de har bokat kranarna.
Men det här hänger ju på så många olika faktorer.
Men de vill ju få bort det så snabbt som möjligt.
Och då kommer de att lyfta den bakre vagnarna och dra locket framåt
så att det ska bortifrån där det är farligt.
Vad tänker du om det här liksom ett urspåret tåg på det här sättet i ett ovädret?
Man får ju väldigt stor respekt för att regnet är inte bara vatten
utan det kommer väldigt stora krafter när det väl samlas.
Och framförallt när det samlas på en och samma punkt
då blir det väldigt tydligt hur pass sårbart vissa saker kan vara
och hur skoningslöst vattnet är när det tar sig fram.
De där två vagnarna som hänger där i slutet hänger ner mot en slänt.
Nu är det liksom så här lätt att bara,
om det var ett tåg som spår ur, hade det där glidet på lite mer
och mot tåget hade kört i full hastighet.
Då tror jag inte att vi hade suttit här och pratat om trehetsskadade.
Då hade de nog kunnat rulla runt i den här slänt som står till höger.
Vi ska börja med ovädret Hans
så att det utfärdats ett viktigt meddelande till allmänheten i året.
Det finns risk att källare, dagvattensystem, vägar och via doktor kommer att översvämmas.
Under tisdag och onsdag kommer det här komma så mycket regnet
som har utfärdat en röd varning.
Medan ovädret Hans far fram över Sverige
så lägger svenska myndigheter ut råd till allmänheten i sociala medier.
Under senare år har det blivit allt vanligare med översvämningar.
Så skyddar du ditt hus mot översvämningar.
I en informationsfilm från krisinformation.se
syns översvämnade gator.
Håll kontakt med dina grannar.
Teppigen, golvbrunnar och toalettstolar.
Stäng av strömmen i hela huset, står det bland annat.
Vi har inga uppfarten längre. Då är vårt spålande. Det finns ingenting.
Under måndag börjar vattenmassorna stiga över delar av Rättvik.
Och grannar går ihop för att bygga barrikader.
Hela familjen med barnen har varit ute och försökt hålla i allt vad vi kan.
Plankor och fördämningar.
Ja, det har jag inte sett nån liknande i alla fall.
Vi sa det till något grann barn här.
Är det någon natt som man ska dygnat och spela spel eller nåt så är det nog natt.
Jag tror att alla som bor här omkring är någon vaksamma i natt.
De utlovar nytt regnvårdar här.
På tisdagen kommer P4-dalarnas reporter Stina Ivansson dit
för att följa upp hur det går.
Kan du inte beskriva när du ger dig ut för att rapportera vad du får möta?

[Transcript] Dagens Eko / Ovädret Hans - de första dramatiska dygnet

Man såg ju de här spåren efter vad vattnet har runnit fram.
Man kan inte kalla det för raviner, men långa kratrar eller fåror i grus.
De har fått skifta bort lerhögar och grus.
Och så var det även någon väg som fortfarande ran över vatten.
Man vet inte vad man ska säga.
Det är inte ens nån ideogråda.
Jag var hos några som hade fått jättebesvär på sin tomt
och en lekstuga som har flyttat sig ett par meter.
Då började det regna igen, så vi tog skydd i karporten där.
Det är fruktansvärt.
Jo, det är tur att vi har två vägar in till våra hus.
Men det ena var ju en fin vanlig grusväg.
Det är ett vattenfall i stället för en grusväg.
Marken är så mättad som vattensjuk.
Så gick det ju så fort till att det var på de forsknivåerna över tomten igen.
Det kan inte rinna undan vattnet helt enkelt?
Det är inte det. Det är så mättat ändå, så då bara öser det på.
Det är många som stannar här nere och fotar.
Ja, varenda rättvikare tror jag att jag har tagit kort på våran uppvalt.
Sen kom det ju så otroligt mycket vatten nu, så det sprängde ju igenom.
När jag klev mellan de här två fastigheterna, det gick ändå gå där rakt över.
Men man kände ju att det slet i stövlarna när man gick.
Det kändes ju inte helt bra.
Ja, det blir bara mer och mer vatten.
Är det nån oro, eller hur känns det?
Ja, faktiskt. Man vågar ju liksom inte riktigt lämna huset.
Man vet ju inte rätt när började sönderas mer av våran mark mot närmare vårat utpå är det ju.
Är det här den värsta överslämningen du har varit med om?
Ja, absolut. Jag har aldrig sett någon liknande.
Det här är ju bara som man har sett på bilder på TV, liksom.
Otroligt. Och det gick så snabbt.
Man känner ju också när man åker runt och ser på de här fororna i vägarna och så här.
Jag körde med bil först. Jag var ute och gick också.
Om man säger att jag har rasat på flera ställen.
Man känner sig liksom lite osäker. Man känner vad håller det här för egentligen.
Och när det blir sådana där djupa, som en tomt fastighet som jag var på där hela uppfarten,
var bortforslad och det var ett hål som kanske var en halv meter djup eller sånt där,
i alla fall över en meter.
Så vet man ju, det är liksom en otäck känsla.
Det ser lite otäckt ut. Man blir varsad om naturens krafter.
Och marken under sina fötter?
Exakt där man sätter sina fötter. Man vill ju att det ska vara stabilt.
Jag tänker, det finns ju något i det här.
De du har träffat, när ovädret slår till så är man tvungen att försöka lösa det lite själv.

Sådär. Inte står det ensam, men ändå är tvungen att hantera det.

Framför allt känns det som att folk inte är ganska osäkra.

De förstår att de har ett stort ansvar själva för sina fastigheter och sådär.

Men också lite osäkra på, okej, men kommunen, här är det rör som har kommit fram.

Är det kommunens mark? Vem betalar för att få det här åtgärdat?

Sådär, det vet de inte.

Men har ändå en, vi ska väl kontakta vårt försäkringsbolag och se och sådär.

Men när jag var inne och pratade på kommunhuset här ändå så sa kommunchefen då som är till förordnad att de var lite förvånade över att inte fler har hört avsitt i kommunen.

Det verkar som att det finns en ganska stor medvetenhet kring att man har stort ansvar själv och sådär.

För det är ju någonting forskare varnar för.

Att med klimatförändringarna så kommer den här typen av översvämningar antagligen att bli vanligare framöver.

Är det något som finns i bakhuvudet hos folk där?

Ja, det skulle jag säga och det är flera som har sagt just det här.

Ja, det här är ju sådant man har sett på TV förut eller man kanske har sett det någon annanstans.

Det är inget man har kopplat ihop med sin egen verklighet på det sättet.

Och att det är lite otäckt för man inser att man inte vet riktigt vart det tar vägen när det väl sätter igång.

Att klimatförändringarna på något sätt kommer lite närmre och blir mer fysiska och synliga?

Ja, men jag skulle säga att när man är ute och pratar med folk att det har hänt något.

Klimatfrågan är närvarande på det sättet liksom i folks medvetande.

På ett annat sätt tycker jag än vad det har varit tidigare.

Det är min erfarenhet i alla fall.

Och hur ser prognosen ut för Hans nu där i Dalarna då? För onsdagen?

Ja, jag ska faktiskt kolla appen här och kolla på rätt Victor.

Det ser faktiskt ut som att det ska regna resten av dagen.

Men just nu är det uppehåll och det har svängt i prognoserna mycket på senaste tid.

Så det är man väl lite beredd på att det kan göra igen.

Vad ska du göra nu då?

Ja, nu har jag stått med lera och så vidare upp och stövlade under förmiddagen här.

Och började känna mig ganska hungrig.

Men sen har det varit problem också här med...

Det har skadat precis som längre norrut i Sverige en del av banvallen.

Förstört att tågen inte kan gå mellan Bårdlänge och Mora till exempel.

Här i söderavriktigt någonstans. Så vi ska väl undersöka det lite grann vidare tror jag.

Tack så mycket, Stina. Det får jag se till att äta nu.

Ja, ska jag göra det. Klapp så vidare i mina gummestövlar.

På tisdags eftermiddagen fortsätter ovädret att skapa problem också i Västsverige.

Det här är alltså vår hamnplan där alla lastbira kommer in som vi lossar till aktionen.

Idag kommer inte de gråsisterna in som är på andra sidan.

De kommer inte till sina verksamheter ens.

Det är helt vattenfyllt.

[Transcript] Dagens Eko / Ovädret Hans - de första dramatiska dygnet

Ja, det är lite kritiskt.

Bland annat rinner förorenat avloppsvatten ut i Göta Älv,
vilket leder till att Göteborg stänger sitt dricksvattenupptag från helvan.

När det gäller tågutspåningen söderum Hudiksvall
som är delar haverikommissionen att man beslutat att inleda en utredning.

Till idag, onsdag, har SMH i utvärde att nya varningar om höga flöden
och översvämningar i Hans spår.

För att veta mer om vad som händer,
det är just du bor, lyssna på din lokala P4-kanal.

Och det var allt från Dagens Eko.

Vi hörs igen imorgon.

Kontakta oss gärna.

Mejla på dagenseko-snavelasverigesradio.se